

חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 7), התשס"ה-2005*

1. בחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952¹ (להלן – החוק העיקרי), הוספת סעיפים 5א עד 5ב אחרי סעיף 5א יבוא:

5ב. (א) על אף האמור בכל דין, אין המדינה אחראית בנזיקים לנזק שנגרם למי שמפורט בפסקאות (1), (2) או (3), למעט לנזק שנגרם בסוגי תביעות או לסוגי תובעים כאמור בתוספת הראשונה –

"תביעות אויב ופעיל או חבר בארגון מחבלים"

(1) נתין של מדינה שהיא אויב, אלא אם כן הוא שודה כדין בישראל;

(2) פעיל או חבר בארגון מחבלים;

(3) מי שניזוק בעת שפעל בשליחותו או מטעמו של נתין מדינת אויב, חבר או פעיל בארגון מחבלים.

(ב) בסעיף זה –

"אויב" ו"ארגון מחבלים" – כהגדרתם בסעיף 91 לחוק העונשין, התשל"ז-1977²;

"המדינה" – לרבות רשות, גוף או אדם הפועלים מטעמה.

5ג. (א) על אף האמור בכל דין, אין המדינה אחראית בנזיקים לנזק שנגרם באזור עימות בשל מעשה שביצעו כוחות הביטחון, למעט נזק שנגרם בסוגי תביעות או לסוגי תובעים כאמור בתוספת השניה.

תביעות באזור עימות

(1) שר הביטחון ימנה ועדה, אשר תוסמך לאשר, לפני משורת הדין, בנסיבות מיוחדות, תשלום לפונה אשר סעיף קטן (א) חל עליו ולקבוע את שיעורו (בסעיף קטן זה – הוועדה);

(2) חברי הוועדה יהיו:

(1) עורך דין הכשיר להתמנות שופט מחוזי, והוא יהיה היושב ראש; שר הביטחון ימנה את היושב ראש בהתייעצות עם שר המשפטים;

(2) נציג משרד הביטחון;

(3) נציג משרד המשפטים;

(3) שר הביטחון, בהתייעצות עם שר המשפטים, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקבע את תנאי הסף להגשת בקשה לוועדה, את אופן הגשת הבקשה, את סדרי עבודת הוועדה וכן את אמות המידה לתשלום לפני משורת הדין.

(ג) שר הביטחון רשאי להכריז על שטח כעל אזור עימות; הכריז השר כאמור, יקבע בהכרזה את גבולות אזור העימות ואת התקופה שלגביה חלה ההכרזה; הודעה על ההכרזה תפורסם ברשומות.

* התקבל בכנסת ביום כ' בתמוז התשס"ה (27 ביולי 2005); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 3173, מיום ו' באב התשס"ב (15 ביולי 2002), עמ' 892.

¹ ס"ח התשי"ב, עמ' 339; התשס"ה, עמ' 952.

² ס"ח התשל"ז, עמ' 322.

(ד) ניתנה הודעה בכתב לפי סעיף 5א(2) (בסעיף זה – הודעה בכתב) יחולו הוראות אלה:

(1) הכריז שר הביטחון על השטח שבו נגרם הנזק כעל אזור עימות – תובא ההכרזה לידיעת מי שהגיש את ההודעה בכתב בתוך 30 ימים מיום שהתקבלה במשרד הביטחון ההודעה בכתב;

(2) לא הכריז שר הביטחון על השטח שבו נגרם הנזק כעל אזור עימות – רשאי הוא, בתוך 90 ימים מיום קבלת ההודעה בכתב, להכריז על השטח כעל אזור עימות; הכריז כאמור יביא את דבר ההכרזה לידיעת מי שהגיש את ההודעה בכתב בתוך תקופת 90 הימים האמורה; הכריז שר הביטחון על השטח כאמור לאחר תום תקופת 90 הימים האמורה, רשאי בית המשפט, מטעמים מיוחדים שירשמו, לקבל טענה שהנזק נושא ההודעה בכתב נגרם באזור עימות;

(3) אין באי הבאת ההכרזה על שטח כאזור עימות למי שנתן הודעה בכתב, כאמור בפסקאות (1) ו-(2), כדי לפגוע בתוקפה של הכרזה לפי סעיף קטן (ג);

(4) שר הביטחון בהתייעצות עם שר המשפטים יקבע את אופן הבאת ההכרזה על שטח כאזור עימות למי שנתן הודעה בכתב.

(ה) בסעיף זה –

“אזור עימות” – אזור מחוץ לשטח מדינת ישראל ששר הביטחון הכריז לגביו כאמור בסעיף קטן (ג), שכוחות הביטחון פעלו או שהו באזור במסגרת העימות;

“המדינה” – לרבות רשות, גוף או אדם הפועלים מטעמה;

“עימות” – מצב דברים שבו מתרחש אירוע או מתרחשים אירועים בעלי אופי צבאי בין כוחות הביטחון לבין גורמים סדירים או בלתי סדירים העוינים לישראל או מצב דברים שבו מתבצעות פעולות איבה של ארגון עוין לישראל.

75. שר הביטחון, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, ובאישור ועדת שינוי תוספות בצו החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות בצו את התוספת הראשונה והתוספת השניה.”

2. אחרי סעיף 9 בחוק העיקרי יבוא:

“שמירת דינים 9א. אין בהוראות סעיפים 5ב ו-5ג כדי לגרוע מכל הגנה, חסינות או פטור, הנתונה למדינת ישראל על פי כל דין.”

3. (א) הוראות סעיפים 5ב עד 5ד לחוק העיקרי, כנוסחם בסעיף 1 בחוק זה, יחולו על מעשה שאירע ביום כ”ט באלול התש”ס (29 בספטמבר 2000) ואחריו, אך למעט מעשה שבשלו הוגשה תובענה והחלו בשמיעת הראיות בה לפני מועד פרסומו של חוק זה.

(ב) עד תום שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה רשאי שר הביטחון, על אף הוראות סעיף 5ג(ד), להכריז על שטח כעל אזור עימות לגבי התקופה שמיום כ”ט באלול התש”ס (29 בספטמבר 2000) ועד יום פרסומו של חוק זה.

4 (א) ועדה ראשונה לפי סעיף 5ג(ב) לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 1 בחוק זה תמונה בתוך 60 ימים מיום פרסומו של חוק זה.

(ב) תקנות ראשונות לפי סעיף 5ג(ב)(3) לחוק העיקרי כנוסחו בסעיף 1 בחוק זה יובאו לאישור ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת בתוך 60 ימים מיום פרסומו של חוק זה.

“תוספת ראשונה”

(סעיף 5ב(א))

תביעה שעילתה נזק שנגרם לאדם כאמור בסעיף 5ב(א) בעת שהיה מצוי במשמורת של מדינת ישראל כעצור או כאסיר ואשר לאחר שהותו במשמורת לא חזר להיות פעיל או חבר בארגון מחבלים או לפעול מטעמו או בשליחותו של מי מהם.

תוספת שניה

(סעיף 5ג(א))

1. תביעה שעילתה נזק שנגרם בשל מעשה שביצע המשרת בכוחות הביטחון, ובלבד שהורשע בעבירה בשל אותו מעשה בפסק דין חלוט בבית דין צבאי או בבית משפט בישראל; לענין זה, “עבירה” – למעט עבירה מסוג העבירות של אחריות קפידה, כמשמעותה בסעיף 22 בחוק העונשין, התשל”ז-1977³; בתביעות לפי סעיף קטן זה, לענין תקופת ההתיישנות להגשת תובענה, כאמור בסעיף 5א(3), יום המעשה נושא התובענה – היום שבו פסק הדין נעשה חלוט.
2. תביעה שעילתה נזק שנגרם באזור עימות למי שהיה מצוי במשמורת של מדינת ישראל כעצור או כאסיר ואשר לאחר שהותו במשמורת לא חזר להיות פעיל או חבר בארגון מחבלים או לפעול מטעמו או בשליחותו של מי מהם.
3. תביעה שעילתה מעשה של המינהל האזרחי, כהגדרתו בחוק יישום ההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ”ה-1994⁴, או מעשה של מינהלת הממשל, התיאום והקישור, ובלבד שהמעשה נעשה שלא במסגרת עימות.
4. תאונת דרכים כמשמעותה בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל”ה-1975⁵, שבה מעורב רכב של כוחות הביטחון אשר מספר הרישוי שלו או זהותו של מי שנהג בו בעת התאונה ידועים, זולת אם התאונה אירעה אגב פעילות מבצעית של הרכב או פעילות עוינת של הנפגע נגד המדינה או נגד אוכלוסייה אזרחית.
5. נזקי רכוש שנגרמו לרכב עקב תאונת דרכים כמשמעותה בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל”ה-1975⁵, אף אם לא נגרם באותה תאונת דרכים נזק גוף, ובלבד שהתקיימו שאר התנאים הקבועים בסעיף 4 בתוספת זו.

ציפי לבני
שרת המשפטים

אריאל שרון
ראש הממשלה

ראובן ריבלין
יושב ראש הכנסת

משה קצב
נשיא המדינה

³ ס”ח התשל”ז, עמ’ 322.

⁴ ס”ח התשנ”ה, עמ’ 326.

⁵ ס”ח התשל”ה, עמ’ 254.